

POSTANOWIENIE

Dnia 4 grudnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dawid Miąsik

w sprawie z odwołania M. K.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Szczecinie
o prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 4 grudnia 2024 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie
z dnia 7 lipca 2023 r., sygn. akt III AUa 44/23,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od odwołującego na rzecz organu rentowego
kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów
zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym wraz z
odsetkami z art. 98 par. 1¹ k.p.c.**

ł.n

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w Szczecinie wyrokiem z 7 lipca 2023 r., III AUa 44/23 oddalił apelację M. K. (odwołujący się lub skarżący) od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie z 1 grudnia 2022 r., VI U 467/22, oddalającego jego odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w Szczecinie (organ rentowy) z 25 lutego 2022 r. nr [...] odmawiającej mu prawa do renty z tytułu niezdolności do

pracy ponieważ orzeczeniem Komisji Lekarskiej ZUS z 10 lutego 2022 r. ustalono, że nie jest on osobą niezdolną do pracy.

Sąd Okręgowy ustalił stan faktyczny w oparciu o dokumentację medyczną zgromadzoną w aktach rentowych oraz pozyskaną w trakcie postępowania sądowego i opinię (główną i uzupełniającą) biegłych sądowych lekarzy specjalistów z zakresu neurochirurgii dr hab. W. J., ortopedii dr H. M. i neurologii dr hab. T. K. Wiarygodność dokumentów nie była przez strony kwestionowana i nie budziła wątpliwości Sądu. Po zapoznaniu się wymienioną dokumentacją medyczną oraz po badaniu odwołującego się biegli zgodnie uznali, że odwołujący się nie jest osobą niezdolną do pracy.

Sąd Apelacyjny, dokonując własnej oceny przedstawionego pod osąd materiału procesowego stwierdził, że Sąd Okręgowy prawidłowo przeprowadził postępowanie dowodowe, a dokonane ustalenia nie są wadliwe i znajdują odzwierciedlenie w treści przedstawionych w sprawie dowodów. W ocenie Sądu Apelacyjnego dołączona do apelacji dokumentacja nie podważyła zasadności poczynionych w tym zakresie ustaleń oraz wniosków biegłych sądowych. Odnosząc się, zatem do opinii z 6 czerwca 2022 r., Sąd Apelacyjny podkreślił, że zespół biegłych z zakresu ortopedii, neurologii i neurochirurgii doszedł do jednoznacznego stanowiska, iż podczas przeprowadzonych badań lekarskich nie stwierdzono zespołu bólowego, jak również nie stwierdzono neurologicznych objawów ubytkowych. Biegli nie stwierdzili również istotnego upośledzenia funkcji stawów w kończynach górnych i dolnych. W konsekwencji biegli nie znaleźli podstaw do uznania odwołującego się za osobę długotrwale niezdolną do pracy. Biegli jednogłośnie stwierdzili, że ustąpienie objawów zespołu bólowo-korzeniowego świadczy - stanowiących podstawę orzeczenia wcześniejszej niezdolności - świadczy o poprawie stanu zdrowia.

Z uwagi na zakwestionowanie powyższych ustaleń biegłych przez odwołującego się, w opinii z 26 września 2022 r. biegli z zakresu neurologii, neurochirurgii oraz ortopedii - traumatologii wskazali, że mając na uwadze przedłożoną do akt przez odwołującego dokumentację, nie sposób było stwierdzić podstaw do zmiany ich dotychczasowych zapatrywań co do stanu zdrowia odwołującego się i jego wpływu na możliwość wykonywania pracy. Biegli stanęli na

stanowisku, że fakt odbycia jednej wizyty 23 sierpnia 2022 r. oraz subiektywny i czynnościowy charakter zgłaszanych i badanych objawów nie mogły przemawiać za zmianą treści wydanej w sprawie opinii. Biegli, zatem podtrzymali swoje dotychczasowe ustalenia i jednoznacznie wskazali, że negują podstawę do rozpoznania patologii funkcjonalnej ustroju, jaka mogłaby stanowić o niezdolności odwołującego się do pracy.

Na datę badania przez biegłych nie stwierdzono objawów zespołu bólowo-korzeniowego świadczy, które to objawy stanowiły wcześniej podstawę orzeczenia niezdolności odwołującego się. Powyższe wynika wprost z opinii biegłych, zatem odmienne twierdzenia odwołującego się, będące jedynie przejawem jego subiektywnych odczuć nie mogły wpłynąć na podważenie niewątpliwie prawidłowych ustaleń. Odwołujący się ma pewne schorzenia, które mogą ograniczać go przy wykonywaniu niektórych czynności, w tym przede wszystkim pracy fizycznej, co jednak nie kwalifikuje stanu zdrowia jako stanu niezdolności do pracy zgodnej z kwalifikacjami w rozumieniu ustawy rentowej. Z opinii biegłych nie wynika, że istniejące schorzenia pozbawiają odwołującego się możliwości wykonywania jakiegokolwiek pracy. Odwołującemu się nie przysługiwało prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy, bowiem na datę orzekania mógł z powodzeniem wykonywać prace, które nie wymagały ani posiadania szczególnych kwalifikacji, ani też nie stanowiły pracy fizycznej, która w przypadku odwołującego się była oczywiście niewskazana.

Sąd Apelacyjny potwierdził, że odwołujący się na datę orzekania przez organ rentowy, ale też przez Sąd pierwszej instancji, mógł pracować, jakkolwiek z ograniczeniami spowodowanymi chorobą, czyli podejmując lekkie prace, niewymagające od niego szczególnych kompetencji. Natomiast, zważywszy na jego młody wiek, należy wskazać, iż na obecnym rynku jest cały szereg takich stanowisk pracy.

Sąd Apelacyjny wskazał, że przedłożone przez odwołującego się dokumenty nie potwierdzają, aby w chwili wydawania zaskarżonej decyzji przez organ rentowy stan zdrowia odwołującego się uzasadniał stwierdzenie, iż jest on niezdolny do pracy. Sąd drugiej instancji stwierdził, że przeprowadzanie dowodu z kolejnych dokumentów było bezcelowe, a ponadto nie przyczyniłoby się do zmiany

stanowiska w przedmiotowym zakresie. Jakkolwiek, zawnioskowane dokumenty stanowią uzupełnienie dokumentacji medycznej odwołującego się, tak bezspornie nie stanowią podstawy do podważenia poczynionych przez biegłych specjalistów ustaleń, ponieważ dotyczą faktów zaistniałych po wydaniu spornej decyzji.

Sąd Apelacyjny uznał za nieuzasadniony wniosek o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłych z wymienionych przez apelującego specjalności wskazując, że dowód z opinii biegłych ma szczególny charakter, gdyż korzysta się z niego w wypadkach wymagających wiadomości specjalnych (art. 278 § 1 k.p.c.). Zdaniem Sądu Apelacyjnego, na obecnym etapie postępowania, gdy wszelkie wątpliwości zostały wyczerpująco wyjaśnione, nie ma potrzeby przeprowadzania dowodu w postaci kolejnej opinii biegłych. Za niezasadny Sąd Apelacyjny uznał zarzut co do nieuzasadnionej odmowy przeprowadzenia przez Sąd Okręgowy dowodu z kolejnej opinii biegłych. Nie można bowiem przyjąć, iż sąd zobowiązany jest dopuścić dowód z kolejnych biegłych w każdym przypadku, gdy złożona opinia jest niekorzystna dla strony. Potrzeba powołania innego biegłego powinna wynikać z okoliczności sprawy, a nie z samego niezadowolenia strony z dotychczas złożonej opinii.

Skargę kasacyjną od powyższego wyroku Sądu Apelacyjnego wniósł odwołujący się, zaskarżając wyrok ten w całości. Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku oraz jego zmianę poprzez uwzględnienie apelacji w całości oraz ustalenie, że odwołującemu się przysługuje prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy zgodnie z jego wnioskiem ewentualnie uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu w Szczecinie oraz zasądzenie kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa radcy prawnego w postępowaniu wraz z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego według norm przepisanych.

Skarga kasacyjna została oparta na podstawach naruszania przepisów postępowania (art. 385; art. 278 § 1 k.p.c. oraz 286 k.p.c. w zw. z art. 381 k.p.c. oraz art. 380 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 zd. 1 k.p.c. oraz art. 382 k.p.c.; art. 235² § 1 pkt 3 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 zd. 1 w zw. z art. art. 278 § 1 k.p.c. oraz 286 k.p.c. w zw. z art. 381 k.p.c. oraz art. 380 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 zd. 1 k.p.c.; art. 316 §

1 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie i nie wzięcie za podstawę wyroku, stanu rzeczy w chwili zamknięcia rozprawy, tj. nieuwzględnienie wszystkich chorób odwołującego się jako całości i mające istotny wpływ na wynik postępowania; art. 278 § 1 k.p.c. oraz art. 286 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. i art. 382 k.p.c.; art. 278 § 1 k.p.c. oraz art. 286 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. i art. 382 k.p.c.; art. 278 § 1 k.p.c. oraz 286 k.p.c. w zw. z art. 381 k.p.c. oraz art. 380 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 zd. 1 k.p.c. oraz art. 382 k.p.c.; art. 235² § 1 pkt 3 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 zd. 1 w zw. z art. 278 § 1 k.p.c. oraz 286 k.p.c. w zw. z art. 381 k.p.c. oraz art. 380 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 zd. 1 k.p.c.; naruszenia przepisów prawa materialnego tj.: art. 12 ust. 2 w zw. z art. 13 ust. 1 w zw. z art. 14 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz art. 57 i 58 tej ustawy.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania został oparty na przesłance oczywistej zasadności skargi kasacyjnej. Skarżący podniósł, że zgodnie z art. 278 § 1 k.p.c. w wypadkach wymagających wiadomości specjalnych sąd po wysłuchaniu wniosków stron co do liczby biegłych i ich wyboru może wezwać jednego lub kilku biegłych w celu zasięgnięcia ich opinii. Powołując się na stanowisko orzecznictwa, skarżący podniósł, że Sąd nie może dokonywać ustaleń w kwestiach wymagających wiadomości specjalnych w oderwaniu albo z pominięciem dowodu z biegłych.

Mając na uwadze powyższe, skarżący wskazał, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, gdyż w szczególności Sąd nie przeprowadził koniecznych uzupełniających opinii biegłych w celu ustalenia owych kwestii, co spowodowało, że najistotniejsza przesłanka w sprawie tj. niezdolności odwołującego się do pracy nie została oceniona w sposób pełny oraz prawidłowo. Należy wskazać, że ocena przedmiotowej kwestii wymagała dokonania oceny przez biegłego sądowego z zakresu medycyny, tj. jaki rodzaj zaburzeń występuje u skarżącego, jak wpływa na stan zdrowia odwołującego się w zakresie oceny zdolności do wykonywania jej pracy.

Skarżący podniósł ponadto, że niezasadnym było również pominięcie dowodu z dokumentacji medycznej przedłożonej do apelacji. Ocena owej dokumentacji medycznej w kontekście wpływu na ocenę zdolności odwołującego

się do pracy wymagała oceny biegłego sądowego właściwej specjalności, zaś oddalenie wniosku ze wskazaniem, iż dokumentacja medyczna nie ma znaczenia dla sprawy stanowiło zastąpienie oceny biegłego oceną sędziowską, a więc stanowiło zastąpienie oceny wymagającej wiadomości specjalnych.

Skarżący wskazał, że za naruszeniem w/w przepisów przemawiało również niedopuszczenie wnioskowanych dowodów z opinii biegłych sądowych wobec występującej oczywistej sprzeczności pomiędzy opiniami biegłych a dokumentacją medyczną, gdyż biegli stwierdzili iż nastąpiła poprawa stanu zdrowia odwołującego się, zaś z dokumentacji medycznej wynika, iż nastąpiło pogorszenie się stanu zdrowia.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania ewentualnie jej oddalenie oraz zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Skarga jest oczywiście uzasadniona, jeżeli zaskarżone tą skargą orzeczenie zapadło wskutek oczywistego naruszenia prawa, zaś oczywiste naruszenie prawa powinno być rozumiane jako widoczna, bez potrzeby dokonywania pogłębionej analizy jurydycznej, sprzeczność wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem albo powszechnie przyjętymi regułami interpretacji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01, OSNAPiUS 2002 nr 20, poz. 494 oraz z 17 października 2001 r., I PKN 157/01, OSNP 2003 nr 18, poz. 437). Oczywiste naruszenie prawa jest możliwe do przyjęcia tylko wówczas, gdy jest ono

z góry widoczne dla każdego prawnika, bez potrzeby głębszej analizy prawniczej, gdy jest zupełnie pewne i nie może ulegać żadnej wątpliwości, gdy podniesione zarzuty naruszenia wskazanych przepisów są zasadne *prima facie*, bez dokonywania głębszej analizy tekstu tych przepisów i bez doszukiwania się ich znaczenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538), gdy orzeczenie jest niewątpliwie sprzeczne z zasadniczymi i niepodlegającymi różnej wykładni przepisami prawa (por. orzeczenie Sądu Najwyższego z 30 stycznia 1963 r., II CZ 3/63, OSPiKA 1963 nr 11, poz. 286).

Zdaniem Sądu Najwyższego, wbrew twierdzeniom skarżącego, zaskarżonemu wyrokowi nie sposób postawić zarzutów oczywistego, tj. kwalifikowanego naruszenia podstaw skargi kasacyjnej, które byłyby widoczne od razu bez wnikania w szczegóły sprawy i bez potrzeby szczegółowej analizy prawnej lub prawniczej i wskazywałyby na oczywistą zasadność wniesionej skargi kasacyjnej.

Dowód z opinii biegłych ma szczególny charakter, gdyż korzysta się z niego w wypadkach wymagających wiadomości specjalnych (art. 278 § 1 k.p.c.). Z tego względu nie mają do niego zastosowania wszystkie zasady dotyczące postępowania dowodowego, w tym art. 217 k.p.c. W świetle bowiem art. 286 k.p.c., sąd ma obowiązek dopuszczenia dowodu z dodatkowej opinii tych samych lub innych biegłych, gdy zachodzi tego potrzeba, a więc wówczas, gdy opinia złożona do sprawy zawiera istotne braki, sprzeczności, względnie nie wyjaśnia istotnych okoliczności (wyrok Sądu Najwyższego z 24 czerwca 2015 r., I UK 345/14, LEX nr 1771399). Nie można przyjąć, że sąd zobowiązany jest dopuścić dowód z kolejnych biegłych w każdym przypadku, gdy złożona opinia jest niekorzystna dla strony (wyroki Sądu Najwyższego: z 15 lutego 1974 r., II CR 817/73, LEX nr 7404; z 18 lutego 1974 r., II CR 5/74, LEX nr 7407; z 15 listopada 2001 r., II UKN 604/00, PPIPS 2003 Nr 9, poz. 67). Potrzeba powołania innego biegłego powinna wynikać z okoliczności sprawy, a nie z samego niezadowolenia strony z dotychczas złożonej opinii (wyrok Sądu Najwyższego z 5 listopada 1974 r., I CR 562/74, LEX nr 7607). Przy czym potrzebą taką nie może być przeświadczenie strony, że dalsze opinie pozwolą na udowodnienie korzystnej dla niej tezy (wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 27 czerwca 2001 r., II UKN 446/00, OSNP 2003 nr 7, poz. 182; z dnia

29 listopada 2016 r., II PK 242/15, LEX nr 2202494). Opinie biegłych, podobnie jak reszta materiału dowodowego, podlegają ocenie sądów rozpoznających sprawę, zgodnie z zasadą swobodnego uznania sędziowskiego. Sądy mają zatem prawo ocenić, czy zebrane w toku sprawy opinie biegłych wystarczająco wyjaśniają wymagające wiadomości specjalnych kwestie istotne przy rozstrzygnięciu sprawy, czy też konieczne jest zasięgnięcie opinii innych biegłych (postanowienie Sądu Najwyższego z 11 maja 2021 r., I USK 60/21, LEX nr 3245381). Sąd ma obowiązek dopuszczenia dowodu z opinii dalszych biegłych, gdy zachodzi taka potrzeba, w szczególności, gdy przeprowadzona już opinia zawiera istotne luki, jest nieprzekonująca, niekompletna, pomija lub wadliwie przedstawia istotne okoliczności, jest niejasna, nienależycie uzasadniona czy nieweryfikowalna (postanowienie Sądu Najwyższego z 29 sierpnia 2013 r., I CSK 20/13, LEX nr 1396359).

Również kwestia dotycząca zasad zasięgnięcia przez sąd łącznej opinii specjalistów w przypadku wielu schorzeń odwołującego się ubiegającego się o oświadczenie z ubezpieczenia społecznego (prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy) była już przedmiotem wypowiedzi orzecznictwa, które jednolicie przyjmuje, że do kompleksowej oceny stanu zdrowia osoby cierpiącej na wiele schorzeń niezbędne jest zasięgnięcie łącznej opinii lekarzy właściwych dla tych schorzeń specjalności (art. 285 § 2 k.p.c.) albo zasięgnięcie opinii innego (kolejnego) biegłego (lub innych biegłych - art. 286 k.p.c.) - na przykład specjalisty z zakresu medycyny pracy - który po przeanalizowaniu dotychczas wydanych opinii biegłych i opierając się na ich wnioskach, wydałby całościową ocenę stanu zdrowia strony i jej zdolności do pracy (wyrok Sądu Najwyższego z 22 marca 2018 r., II UK 5/17, LEX nr 2558297). Uzasadnione wątpliwości skutkujące koniecznością zasięgnięcia dodatkowych bądź nowych opinii biegłych albo opinii łącznej powstają nie tylko wówczas, gdy zastrzeżenia budzi treść i wnioski poszczególnych opinii, ale także wtedy, gdy każda opinia stwierdza u odwołującego się określone schorzenia, a dotychczas nie została wydana opinia łączna (wyroki Sądu Najwyższego: z 7 kwietnia 1994 r., II URN 12/94, OSNAPiUS 1994 nr 4, poz. 71; z 3 października 1997 r., II UKN 288/97, OSNAPiUS 1998 nr 15, poz. 459; z 10 lutego 2000 r., II UKN 399/99, OSNAPiUS 2001 nr 15, poz. 497; z 20 stycznia

2005 r., I UK 149/04, LEX nr 602672; z 21 maja 2009 r., I UK 3/09, LEX nr 509029; z 26 lipca 2011 r., LEX nr 1026622; z 20 listopada 2014 r., I UK 134/14, LEX nr 1642865; z 27 listopada 2014 r., III UK 37/14, LEX nr 1628946; z 25 kwietnia 2017 r., II UK 192/16, LEX nr 2312023; z 21 listopada 2017 r., I UK 465/16, LEX nr 2428813, postanowienie Sądu Najwyższego z 22 maja 2019 r., II UK 173/18, LEX nr 2671203).

W niniejszej sprawie Sąd Okręgowy przeprowadził dowód z opinii biegłych - główną i uzupełniającą, specjalistów z zakresu neurochirurgii, ortopedii i neurologii. Po zapoznaniu się wymienioną dokumentacją medyczną oraz po badaniu odwołującego się biegli zgodnie uznali, że odwołujący się nie jest osobą niezdolną do pracy. Sąd Apelacyjny, ocenił, że Sąd Okręgowy prawidłowo przeprowadził postępowanie dowodowe, a dokonane ustalenia nie są wadliwe i znajdują odzwierciedlenie w treści przedstawionych w sprawie dowodów.

W ocenie Sądu Apelacyjnego dołączona do apelacji dokumentacja nie podważyła zasadności poczynionych w tym zakresie ustaleń oraz wniosków biegłych sądowych. Sąd Apelacyjny podkreślił, że biegli jednogłośnie stwierdzili, że ustąpienie objawów zespołu bólowo-korzeniowego - stanowiących podstawę orzeczenia wcześniejszej niezdolności - świadczy o poprawie stanu zdrowia. W uzupełniającej opinii w całości podtrzymali swoje poprzednie ustalenia i wnioski wskazując, że nie zmienia tego fakt odbycia jednorazowej wizyty lekarskiej w dniu w sierpniu 2022 r. Subiektywny i czynnościowy charakter zgłaszanych i badanych objawów nie mogły przemawiać za zmianą treści wydanej w sprawie opinii. Zdaniem biegłych częstość wizyt jak i treść opisu ostatniej wizyty określającej podmiotowy, subiektywny i czynnościowy charakter zgłaszanych i badanych objawów, nie mogą stanowić podstaw do zmiany wcześniejszego stanowiska, zwłaszcza, że ubezpieczony był wnikliwie zbadany przez biegłych, którzy nie stwierdzili występowania objawów ubytków siły i masy mięśni kończyn dolnych, osłabienia lub braku odruchów w tych kończynach czy też obecności objawów patologicznych. Sąd Apelacyjny z powyższych przyczyn odmówił przeprowadzenia dowodu z kolejnej opinii biegłych.

Zgodnie z powyższej przedstawionym orzecznictwie w zakresie zastosowania wskazanego przez skarżącego przepisu (art. 278 § 1 k.p.c.), skargi kasacyjnej nie można uznać za oczywiście uzasadnioną.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.